

ЕКОНОМІКА І УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 338.001.36

JEL classification: O10, L26

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.070>

Роман СНИЩЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,

докторант, Тернопільський національний економічний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46020, Україна.

E-mail: Rosnishchenco@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-2857-0980>

ДЕФІНІЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Сніщенко Р. Дефініція економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 4. С. 70–78. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.070>

Snishchenko R. Definititsia ekonomichnoi bezpeky subiekta hospodariuvanni [Definition of economic security of the subject of economic activity]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, 2019, Issue 4, 70–78. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2019.04.070>

Анотація

Вступ. *Нестабільність економіки України, зумовлена політичними і воєнними чинниками, прискорює процеси негативного впливу конкурентного середовища на суб'єкти господарювання, робить їх бізнес вразливим і нестабільним. Питання забезпечення економічної безпеки підприємств набувають зараз особливої актуальності. Врахування набутого досвіду потребує вдосконалення і подальшої розробки теоретико-методологічного апарату економічної безпеки підприємств як важливого напрямку безпекознавства.*

Мета. *Метою наукової роботи є обґрунтування авторської дефініції економічної безпеки суб'єктів господарювання з урахуванням набутого наукового досвіду. Об'єктом дослідження виступають процеси забезпечення економічної безпеки. Предметом дослідження є теоретичні засади економічної безпеки на рівні окремого суб'єкта господарської діяльності.*

Методи. *Теоретико-методологічною базою дослідження є системний підхід до дефініції економічної безпеки як наукової категорії, наукові праці вітчизняних*

© Роман Сніщенко, 2019.

і зарубіжних вчених, методи теоретичного узагальнення, аналізу, синтезу, абстрактно-логічний та інші.

Результати. Проведено аналіз наявних дефініцій економічної безпеки підприємства. Визначені основні підходи до трактування цього терміна. Обґрунтовано недоцільність подрібнення класифікацій і збільшення кількості підходів до дефініції економічної безпеки. Надано авторське визначення складної економічної категорії «економічна безпека», що стосується суб'єкта господарювання.

Напрямами подальших досліджень є уточнення цілей і принципів забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах нестабільності економіки.

Ключові слова: безпека економічна, стан, характеристика, підхід, здатність.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 1, бібл.: 15 .

Abstract

Roman SNISHCHENKO

DEFINITION OF ECONOMIC SECURITY OF THE SUBJECT OF ECONOMIC ACTIVITY

Introduction. *Unstable Economy of Ukraine due to political and military factors accelerates the negative impact of the competitive environment in entities making their business vulnerable and unstable. The issue of companies' economic security is becoming especially important. Gained experience is to be improved and further development of theoretical and methodological apparatus of companies' economic security as an important direction of Security Studies is required.*

Goal. *The article aims to study the author's definition of economic security entities on the basis of acquired scientific experience. The object of the study is the processes of economic security. The subject of research is the theoretical bases of economic security at a separate business entity.*

Methods. *Theoretical and methodological basis of the study is a systematic approach to the definition of economic security as a scientific category, scientific works of domestic and foreign scientists, the method of theoretical generalization, analysis, synthesis, abstract and logical, and others.*

Results. *The article analyzes the current set of definitions of the company's economic security. The basic approaches to the interpretation of the term are grounded. The expediency of refining classifications and increasing the number of approaches to the definition of economic security are substantiated. The author defines the complex economic category "economic security" as it relates to the business entity.*

Discussion. *It is necessary to clarify purposes and principles of providing economic security of business entity under unstable economy.*

Keywords: *economic security, condition, description, approach capacity.*

Formulas: 0, fig.: 0, Table.: 1, References.: 15.

Постановка проблеми. Стрімкі зміни політичної ситуації в країні, нові композиції взаємин основних бізнесових гравців, розпад старих і формування нових фінансових альянсів, загострення економічної конкуренції додають особливої актуальності

питанням економічної безпеки суб'єктів господарювання в умовах нестабільності економіки України. Це викликає потребу вдосконалення наявних методів забезпечення економічної безпеки бізнесу з урахуванням сучасних вимог, перегляду й уточнення понятійного і методологічного апарату економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Засади забезпечення економічної безпеки привертають увагу все більшого кола науковців через виникнення нових принципів, форм, правил, інструментів ведення бізнесу. Економічна безпека стає однією з найважливіших вимог ведення підприємницької діяльності. Фундамент наукової думки про економічну безпеку в Україні становлять праці А. І. Сухорукова, С. З. Мошенського, О. М. Петрука [1], С. Д. Гелея [2], О. І. Барановського [3] та ін. – на макрорівні, Андрушківа Б. М.; Вовк Ю. Я., Дудкіна, П. Д. [4] та ін. – на мікрорівні, Єрмошенка М. М. [5], Горячевої К. С. [6] та ін. – при розгляді її компонентів. Нестабільність сьогодення, ведення військових дій на території України, анексія Криму змушують вчених усіх наукових напрямів досліджувати економічні аспекти національної безпеки. На нашу думку, особливо резонансною і актуальною в цьому сенсі є праця українського історика П. П. Гай-Нижника [7].

У процесі аналізу робіт науковців з дефініції економічної безпеки, виявлені розбіжності в її трактуванні на макрорівні і на рівні окремого суб'єкта господарювання. Це, на наш погляд, зумовлено низкою різнопланових специфічних чинників, притаманних кожному ієрархічному рівню. З іншого боку, сучасна нестабільна політична й економічна ситуація в державі прискорюють процеси реагування нижчих ієрархічних ланок народного господарства на зміни у ланках вищої ієрархії.

Формулювання цілей. Метою статті є обґрунтування авторської дефініції економічної безпеки суб'єктів господарювання з урахуванням набутого наукового досвіду. Об'єктом дослідження виступають процеси забезпечення економічної безпеки. Предметом дослідження є теоретичні засади економічної безпеки на рівні окремого суб'єкта господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перші дефініції економічної безпеки підприємства в економічній теорії незалежної України вже стали класичними і їх неодноразово досліджували і цитували. З огляду на це, на нашу думку, доцільно дослідити нові дефініції з урахуванням набутого досвіду і сучасного стану економіки нашої держави.

Н. В. Білошкурська, М. В. Білошкурський у [8] згрупували і систематизували основні підходи відомих українських вчених до визначення «поняття економічна безпека підприємства». На підставі свого дослідження вони трактують цей термін як «стан його захищеності від негативного впливу чинників зовнішнього і внутрішнього походження, що досягається шляхом ефективного використання виробничих ресурсів, адаптації до змін, розробки та реалізації стратегічних напрямів розвитку для забезпечення стійкого функціонування та гармонізації власних інтересів з інтересами суб'єктів зовнішнього середовища» [8].

Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко у [9] визначають, що «економічна безпека підприємства – це запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам (загрозам) з метою гарантування його ефективного і стабільного функціонування та динамічного соціального розвитку».

О. М. Грибіненко, С. М. Шагоян у [10] на основі власних досліджень роблять висновок, що економічна безпека підприємства – це комплексна характеристика, «тобто ступінь захисту від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх факторів усіх потенціалів підприємства, що дозволяють забезпечити стійку та ефективну діяльність».

Р. М. Скриньковський у [11] визначає економічну безпеку підприємства як «спеціально побудовану систему захисних заходів, головна мета котрої полягає у цілеспрямованому та повсякденному забезпеченні безперебійної та водночас економічно ефективною і результативною діяльністю підприємства за рахунок боротьби із різного роду чинниками та факторами, що чинять негативний вплив на цю діяльність».

М. І. Копитко у [12] на підставі власної дисертаційної роботи доводить, що «під економічною безпекою підприємств треба розуміти комплексне поняття, яке характеризує стан і здатність підприємства так організувати свою діяльність (виробничу, інноваційну, фінансово-інвестиційну, зовнішньоекономічну тощо), щоб надійно захиститися від негативних факторів впливу дестабілізуючих чинників внутрішнього і зовнішнього середовища, а також якісно адаптуватися до існуючих умов з найменшими втратами».

Професор Н. В. Бондарчук у [13], розглянувши дефініції фінансової безпеки, вводить поняття фінансово-економічної безпеки і трактує її як «фінансово-економічний стан підприємства, який сприяє забезпеченню захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища і створенню необхідних фінансово-економічних умов для безперервної успішної діяльності та сталого розвитку підприємства».

Особливий науковий інтерес, з нашої точки зору, становить визначення економічної безпеки підприємства, надане Ю. О. Бровкіною у [14]: «економічна безпека підприємства багатогранне поняття, яке поєднує в собі наступні аспекти:

- заходи щодо збереження комерційної таємниці підприємства;
- залежність підприємства від загроз внутрішнього та зовнішнього середовища, необхідність використання можливостей останнього;
- наявність характеристики безперервності у проведенні та організації заходів;
- необхідність використання принципів системності в розробці заходів безпеки;
- можливість протидіяти непередбаченим ризиковим ситуаціям;
- проведення політики скорочення втрат від настання ризикових ситуацій;
- орієнтація на стратегічну мету та можливість її досягнення;
- ефективне використання ресурсів підприємства задля забезпечення його стабільного функціонування, динамічного або стійкого розвитку;
- конкурентні переваги підприємства;
- підтримка балансу інтересів підприємства з інтересами зовнішнього середовища»;
- досягнення стану «безпеки» в процесі виконання певних дій».

Вважаємо, що автор цієї дефініції економічної безпеки підприємства вибрала найбільш вдалий спосіб визначення складної економічної категорії. Перелік аспектів може бути уточненим у процесі подальших теоретичних досліджень. Але з нашої точки зору, наведений у [14] перелік аспектів, що характеризують економічну безпеку підприємства, нівелюють її з поняттям безпеки підприємства.

Аналіз цих та інших трактувань вченими терміна «економічна безпека підприємства» дає змогу визначити основні підходи до його дефініції.

1. Філософський підхід (захисний). Суть підходу полягає в твердженні, що безпека – відсутність небезпеки, захищеність від зовнішніх і внутрішніх дестабілізаційних впливів. Прихильники цього підходу розглядають економічну безпеку суб'єкта господарської діяльності з двох ракурсів:

- а) це стан його нормального функціонування;
- б) це його здатність протидіяти загрозам.

2. Організаційний підхід (стратегічний). Суть підходу полягає у визначенні безпеки як сукупності умов мінімізації загроз для досягнення мети діяльності суб'єкта господарювання. Охоплює умови використання ресурсів підприємства, його стратегічний потенціал, мету діяльності.

3. Системний (комплексний) підхід. Згідно з цим підходом економічна безпека розглядається як система (комплекс) взаємопов'язаних елементів для досягнення певного рівня захищеності підприємства від дії дестабілізуючих факторів (загроз).

На наш погляд, основним недоліком усіх підходів є розмитість специфічної відмінності економічної безпеки підприємства від інших складових його загальної безпеки: інформаційної, екологічної, правової, тощо. При їх використанні для дефініції економічної безпеки підприємства необхідне уточнення факторів, які становлять загрозу саме економічному стану суб'єкта господарської діяльності, визначити основні (знову ж таки – економічні) аспекти його бізнесу.

Різні вчені [8, 14 та ін.] по-різному систематизують підходи до визначення цієї складної економічної категорії «економічна безпека підприємства». З нашої точки зору, поняття економічної безпеки підприємства настільки багатогранне, що жоден підхід не можна назвати досконалим. Підходи не мають чітких меж і переважно мають дуже великі сектори перетину. З огляду на це подібнення класифікацій і збільшення кількості підходів, на нашу думку, не зовсім доречне.

Автором проведено змістовний аналіз визначення науковцями терміна «економічна безпека підприємства». За основу взяті визначення авторів, наведені в даній статті і Н. В. Білошкурською, М. В. Білошкурським у [8]. Результати аналізу наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Результати змістовного аналізу визначень економічної безпеки підприємства

Автори	Ключове слово
Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко, О. С. Соснін, П. Я. Пригунов, О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко, М. І. Камлик, Б. М. Андрушків, Н. В. Білошкурська, М. В. Білошкурський, Н. В. Бондарчук	стан
О. С. Іванілов	система, стан системи
В. Л. Ортинський, І. С. Керницький, З. Б. Живко та ін.	стан і здатність системи
Л. О. Болтянська, Л. О. Андреева, О. І. Лисак, В. Б. Зубік, Д. В. Зубік, С. Ф. Покропивний, Р. М. Федоренко, А. П. Судоплатов, С. В. Лекарєв, О. А. Грунін, М. І. Копитко	стан і здатність
Г. В. Козаченко, Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко, О. М. Грибніненко, С. М. Шагоян	характеристика
Н. Й. Реверчук, Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський, Р. М. Скриньковський	система

Джерело. Розроблено автором з урахуванням [8].

Аналіз робіт науковців показав, що для визначення терміна «економічна безпека підприємства» (суб'єкта господарської діяльності) найчастіше використовуються декілька основних понять: стан, здатність, характеристика, система.

З нашої точки зору поняття «економічна безпека» (за аналогією з [15]) характеризує стан суб'єкта господарювання, а не є його станом, тому у визначенні більш доцільно використовувати терміни «характеристика» або «ситуація».

З урахуванням вищезазначеного, наведемо авторське трактування економічної категорії, яке становить мету нашого дослідження: економічна безпека – це ситуація, яка склалася в результаті виробничого відтворення суб'єкта господарювання, характеристика його спроможності як учасника ринку використовувати шляхи і можливості реалізації власних бізнесових інтересів, місії і завдань наявними обсягами своїх економічних ресурсів у конкурентному середовищі під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів.

Трактування цього терміна як ситуації дає змогу обґрунтувати твердження про багатоваріантність і множину станів суб'єкта господарювання, які можна вважати економічно безпечними. Трактування цього терміна як характеристики учасника ринку вказує на специфічну відмінність економічної безпеки підприємства від інших складових його загальної безпеки.

Висновки. Наведена дефініція економічної безпеки суб'єкта господарювання як наукової категорії, відкриває можливість для більш чіткого розуміння її специфічних відмінностей від інших складових загальної безпеки, дає змогу виокремити із загальної множини її компоненти, конкретизувати завдання, цілі, сформулювати принципи і напрями забезпечення.

Перспективи подальших досліджень. Напрямами подальших досліджень є уточнення складових, цілей і принципів забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання в умовах нестабільності економіки.

Література

1. Сухоруков А. І., Мошенський С. З., Петрук О. М. Національна економічна безпека : навч. посіб.; за ред. д-ра екон. наук, проф., засл. економіста України А. І. Сухорукова. Житомир : Рута, 2010. 383 с.
2. Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С. Д. Гелей [та ін.]; заг. ред. Я. Й. Малик; Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2002. 256 с.
3. Барановський О. І. Філософія безпеки : моногр. : у 2 т. Київ : УБС НБУ, 2014. Т. 1 : Основи економічної і фінансової безпеки економічних агентів. 2014. 831 с.
4. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення. Київ : Видавн. центр КНТЕУ, 2001. 310 с.
5. Економічна та майнова безпека підприємства і підприємництва. Антирейдерство / авт.-уклад. Андрушків Б. М. та ін.; наук. ред. Андрушків Б. М. Тернопіль : Тернограф, 2008. 424 с.
6. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 – економіка, організація та управління підприємствами. Національна академія управління. Київ, 2006. 171 с.

7. Гай-Нижник П. П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ : «МП Леся», 2017. 332 с.
8. Білошкурська Н. В., Білошкурський М. В. Теоретичні аспекти економічної безпеки підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 2. С. 85–89. URL: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/103/1/Teoretychni_aspekty_ekonomichnoi_bezpeky_pidpryemstv.pdf.
9. Суліма Н. М., Степасюк Л. М., Величко О. В. Економіка і фінанси підприємства : підруч. Київ : ЦП «Компринт», 2015. 466 с.
10. Грибіненко О. М., Шагонян С. М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету: Сер. : Економічні науки*. Вип. 22. Ч. 1. С. 98–100.
11. Скриньковський Р. М. Економічна безпека підприємства: сутність, класифікація та система діагностики. *Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове фахове видання*. Миколаїв: Миколаївський націон. ун-т імені В. О. Сухомлинського. Вип. 3, 2015. URL: <http://global-national.in.ua/issue-3-2015>
12. Копитко М. І. Комплексне забезпечення економічної безпеки підприємств (на матеріалах підприємств транспортного машинобудування) : дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності (економічні науки). ВНЗ Ун-т економіки та права «КРОК». Київ, 2015. 478 с.
13. Бондарчук Н. В., Гуменюк М. Сутність фінансово-економічної безпеки підприємства та необхідність її забезпечення. *Ефективна економіка*. № 11. 2016. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409>.
14. Бровкіна Ю. О. Підходи до вивчення поняття економічної безпеки підприємства. *Економіка: реалії часу: Електронне наукове фахове видання*. 2015. № 1 (17). С. 122–128. URL: <https://economics.opu.ua/117-2>.
15. Сніщенко Р. Г. Фінансова безпека як економічна категорія. *Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. праць. Сер.: Економічні науки*. 2014. № 4 (24). С. 182–189.

References

1. Sukhorukov A. I. (2010). *Natsionalna ekonomichna bezpeka: navch. posib*. [National economic security: a textbook], Rada nats. bezpeky i oborony Ukrainy, Nats. in-t problem mizhnar. Bezpeky – National Security and Defense Council of Ukraine, Nat. inst-t problems int. security. – Zhytomyr: Ryta. 383 p. [in Ukrainian].
2. Helei S. D. (2002). *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: vnutrishni ta zovnishni chynnyky: navch. posib* [Ukraine's economic security: internal and external factors: a textbook]. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU im. I. Franka. – Lviv National Ivan Franko University. – 256 p. [in Ukrainian].
3. Baranovsky O.I. (2014). *Philosophy of Security: monograph* [Philosophy of security: monograph]. – Banking University of the National Bank of Ukraine. – Kyiv: NBU NBU. 831 p. [in Ukrainian].

4. Iermoshenko M. M. (2001). Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia [Financial security of the state: national interests, real threats, security strategy]. – Kyiv national trading econom university/ – Kyiv:Vydavnychiy tsentr KNTEU. 310 p. [in Ukrainian].
5. Andrushkiv B. M. (2008). Ekonomichna ta mainova bezpeka pidpriemstva i pidpriemnytstva. Antyreiderstvo [Economic and property security of the enterprise and entrepreneurship. Anti-raid]. – Ternopil I. Pulia State Technical University. – Ternopil: Terno-hraf. 424 p. [in Ukrainian].
6. Horiacheva K. S (2006). Mekhanizm upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva: dys. kand. ekon. nauk: 08.06.01 – ekonomika, orhanizatsiia ta upravlinnia pidpriemstvamy [Goryacheva KS Mechanism of management of financial security of the enterprise: dis. Cand. econom. Sciences: 08.06.01 - economy, organization and management of enterprises]. Kyiv: Natsionalna akademiia upravlinnia. – National Management's Academy. – 171 p. [in Ukrainian].
7. Hai-Nyzhnyk P. P. (2017). Rosiia proty Ukrainy (1990–2016 rr.): vid polityky shantazhu i prymusu do viiny na pohlynannia ta sproby znyshchennia [Ukraine (1990–2016): From Blackmail and Coercion Policy to War on Absorption and Destruction Attempts]. Kyiv: «MP Lesia». 332 p. [in Ukrainian].
8. Biloshkurska N. V. (2013). Teoretychni aspekty ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Theoretical aspects of economic security of enterprises]. *Stalij rozvitok ekonomiki. – Sustainable economic development.* – No. 2. P. 85-89. Retrieved from http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/103/1/Teoretychni_aspekty_ekonomichnoi_bezpeky_pidpriemstv.pdf [in Ukrainian].
9. Sulima N. M., Stepasyuk L. M., Velichko O. V. (2015). Ekonomika i finansi pidpriemstva: Pidruchnik [Enterprise Economics and Finance: A Textbook]. Kyiv: Komprint. 466 p. [in Ukrainian].
10. Hrybinenko O. M. (2017). Sutnist ta shliakhy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [The essence and ways of ensuring the economic security of the enterprise]. – Kherson State University Scientific Bulletin: Economic Sciences Series. – Kherson: KhDU. Vyp. No. 22. Ch. 1, 2017. P. 98-100 [in Ukrainian].
11. Skrynkovskyi R. M. (2015). Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: sutnist, klasyfikatsiia ta systema diahnozyky [Economic safety of the enterprise: essence, classification and system of diagnostics]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky: Elektronne naukove fakhove vydannia. – Global and National Problems of Economics: An Electronic Scientific Professional Edition.* – Mykolaiv: Mykolaivskyi natsion. un-t im. V. O. Sukhomlynskoho. Vyp. 3. Retrieved from <http://global-national.in.ua/issue-3-2015>
12. Kopytko M. I. (2015). Kompleksne zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv (na materialakh pidpriemstv transportnoho mashynobuduvannia): dys. d-ra ekon. nauk: 21.04.02 - ekonomichna bezpeka subiektiv hospodarskoi diialnosti (ekonomichni nauky) [Complex maintenance of economic safety of enterprises (on the materials of enterprises of transport mechanical engineering): diss. Doctor of economics. sciences: 21.04.02 - economic security of business

- entities (economic sciences)]. Kyiv: VNZ Un-t ekonomiky ta prava «KROK» – University of Economics and Law «KROK». – 478 p. [in Ukrainian].
13. Bondarchuk N. V. (2016). Sutnist finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstva ta neobkhdnist yii zabezpechennia [The essence of financial and economic security of the enterprise and the need to ensure it]. *Efektivna ekonomika. – An efficient economy.* – №. 11. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5409>.
 14. Brovkina Yu. O. (2015). Pidkhody do vyvchennia poniattia ekonomichnoi bezpeky pidpryiemstva [Approaches to the study of the concept of economic security of the enterprise]. *Ekonomika: realii chasu.* – Economics: The Realities of Time: An Electronic Scientific Professional Edition. – Odeskyi natsion. politekhn. un-t. No. 1. P. 122-128. Retrieved from <https://economics.opu.ua/117-2>.
 15. Snishchenko R. G. (2014). Finansova bezpeka yak ekonomichna kategoriya [Financial security as an economic category]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: Zbirnyk naukovykh prats. Ekonomichni nauky.* – *Bulletin of Zaporizhzhya National University: Collection of scientific works. Economic sciences.* – Zaporizhzhia: Zaporizkyi natsion. un-t. No. 4 (24). P. 182-189 [in Ukrainian].

Статтю отримано 8 жовтня 2019 р.

Article received October 8, 2019.